

**Dr. Varga Gábor pályaműve a Győri Ítéltábla Büntető Kollégiuma kollégiumvezetői
tiszttségére kiírt pályázathoz**

I. Előszó a pályázatra jelentkezés motivációjáról

1.

„Ingredire superior!” Dr. Horváth György, a Veszprém Megyei Bíróság egykori elnökétől hallottam ezt az idézetet, aki egy bencés gimnázium tablójáról hozta magával a hozzá tartozó képpel együtt. Ezen egy férfi ment felefelé a meredek hegyoldalon, aztán egyszer csak megállt, felnézett az égre és azt mondta: „Uram, elfáradtam. Mit tegyek?” A válasz pedig így hangzott: „Ingerdire superior!”, vagyis: Lépj feljebb!

Mikor ez a pályamű megismerhetővé válik mások számára is, 35 éve lesz, hogy a bíróságon dolgozom, ebből a 12. évemet töltöm vezetői pozícióban, kollégiumvezetőként, s bár minden pillanatát örömmel élem meg, nem titkolom, hogy alaposan „megrágtá” az embert ez az időszak, különösen a vezetőként töltött évek. És amikor magam is felteszem a kérdést a példabeszédben szereplő férfihoz hasonlóan, hogy mit is tegyek a jövőben, számomra az ott adott válasz nyújtja a megoldást. És természetesen a feljebb lépés ebben az esetben nem a magasabb pozíciót, a ranglétrán történő előremenetelt jelenti, hanem az üzenet az, hogy szolgálj tovább.

Az OBH elnöke által kiírt pályázat nem a magasabb presztízsszerű pozíciót nyitotta meg előttem, hanem a bírósági szolgálatában adott új távlatokat.

2.

A pályázati kiírás a hosszú távú tervek megfogalmazását írja elő. Pályázatom kedvező elbírálása esetén egy teljes ciklust már nem tudnék kitölteni életkoromból adódóan, ugyanakkor és éppen ebből fakadóan azonban a lehető leghosszabb idejű programot tudom megfogalmazni, ugyanis az a bírósági pályafutásom végéig tartana.

3.

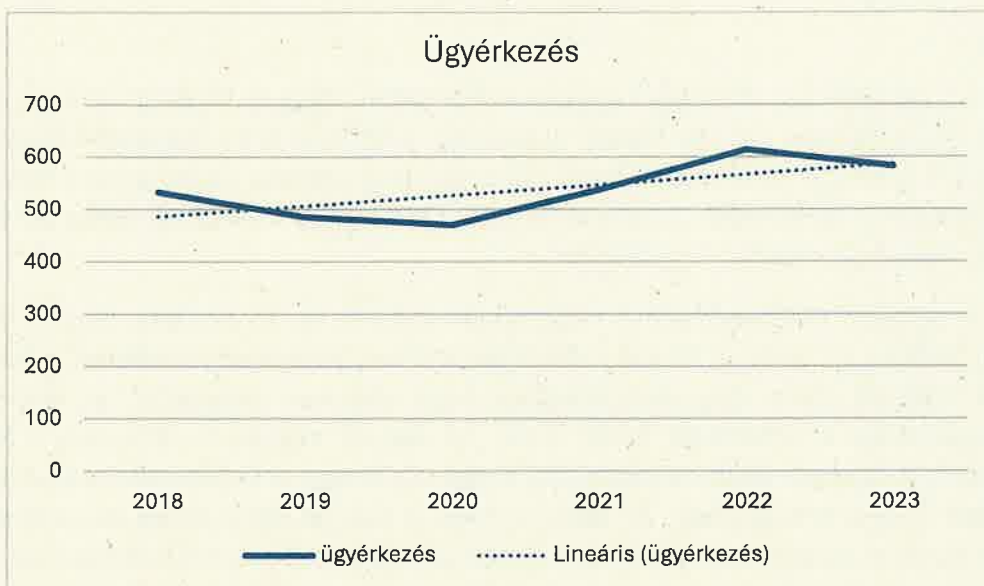
Személyes motivációm még, hogy bár táblabíró még sosem voltam, azonban a kollégiumvezetői feladatokat (még ha azok ítélőtáblai szinten nyilván némileg mások, mint törvényszéki szinten) már régóta ellátom, s azokat, mivel úgy érzem, hogy értem is, szívesen folytatnám.

II. Helyzetkép a Győri Ítéltábla büntető ügyszakáról

A pályázati kiírásban a pályamű kötelező tartalmi elemeként a kollégium működésével kapcsolatos tervek és azok ütemezése szerepel, az ügyforgalmi adatok elemzése nem, azonban szokásjogi alapon az eddigi kollégiumvezetői pályázatok mind foglalkoztak az ügyforgalmi adatokkal. Ehhez képest jelen pályaművemben csupán a szükséges mértékben térek ki erre a szempontrendszerre.

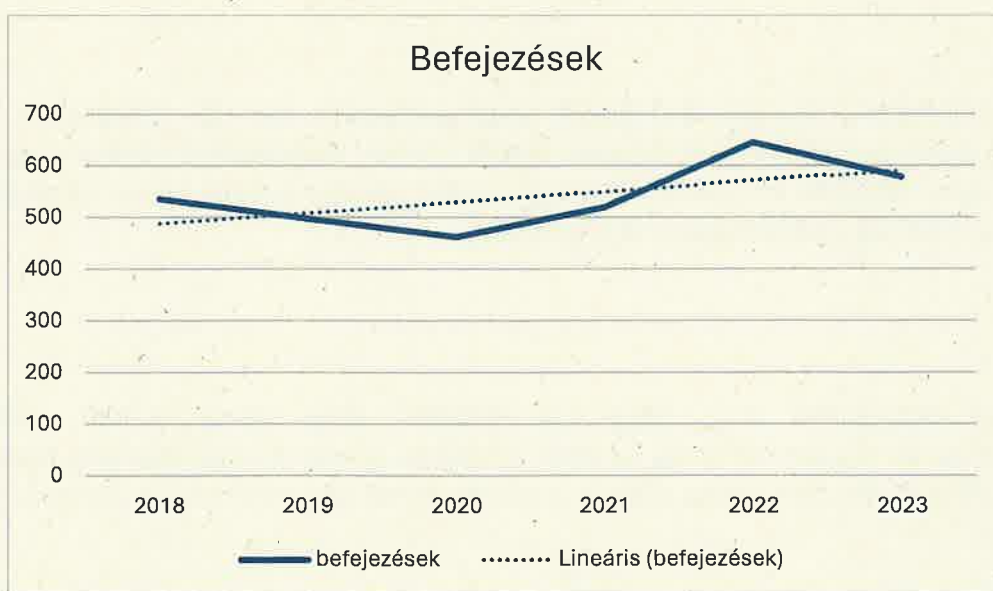
1. Ügyforgalmi adatok a Győri Ítéltábla idővonalán

A büntető ügyszak ügyérkezése

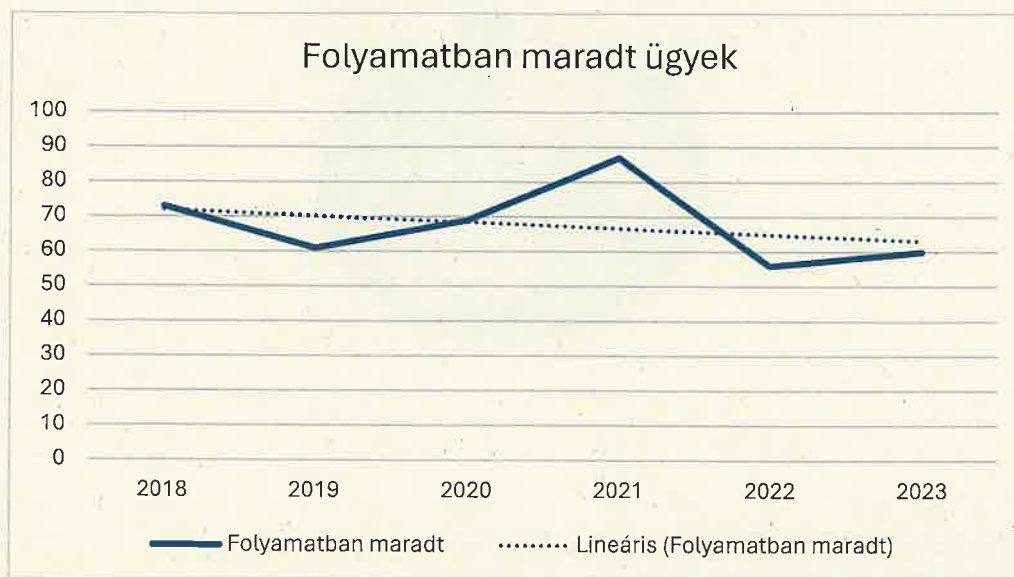
A grafikonon szaggatott vonallal jelölt trendvonal a 2018-2023-as időszakra egyértelmű emelkedő tendenciát jelez.

A büntető ügyszak befejezési számai

A hosszú távon mért trend itt is határozott emelkedést mutat.

A folyamatban maradt ügyek

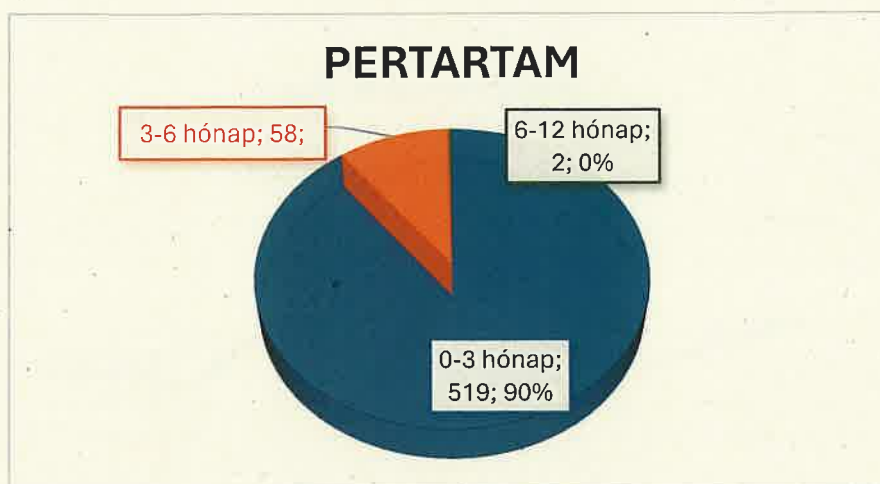

A hosszú távú trend a folyamatban maradt ügyeknél a csökkenés, ami az emelkedő érkezési tendencia mellett kiváló mutató, igaz azonban, hogy az utolsó időszak emelkedést mutat.

Az ítélőtábla elnökétől személyesen nyert információ, a táblaelnök éves beszámolója, illetve az elnöki pályázatához tartozó pályamű és meghallgatási jegyzőkönyv alapján magam is azon a véleményen vagyok, hogy a büntető ügyszakban jelenleg meglévő személyi állomány elengedhetetlenül szükséges a magas színvonal megőrzése és az időszerűség biztosítása érdekében. Egy nagy létszámú bíróság robusztussága biztosítja, hogy például egy-egy nagyobb terjedelmű ügy nem borítja meg a szükséges ügymenetet a bíróságon, azonban a Győri Ítélőtábla, így benne a büntető ügyszak sem nevezhető robusztusnak, így háromnál kevesebb működő fellebbviteli tanács esetén mega, vagy gigaügyek érkezése komoly funkcionális problémát idézne elő, és nem csupán rövid távon, de bizonyosan középtávon is. Ezért a jelenlegi status quo fenntartását minimumként értékelem.

Ez pedig nem jelent mást, minthogy két teljes és klasszikus összetételű (egy tanácselnök és két előadóbíró) mellett ítélkezik egy olyan tanács, melyben egy állandó tanácsstag mellett a tanácselnöki és a szavazóbírói feladatokat felváltva az ítélőtábla elnöke és kollégiumvezetője látja el. Ebből a mondatból kiderül, hogy evidenciának tartom, hogy a kollégiumvezető rendszeres ítélkezési feladatokat is ellát.

Ennek a jelenleg is fennálló és minimumként megfogalmazott létszámnak és összetételnek a szükségességét azért is kell hangsúlyozni, mivel a Győri Ítélőtábla büntető ítélkezésének egyik legnagyobb erényét, a kiemelkedő időszerűséget tudnunk kell megőrizni. Amire utaltam, azt az alábbi diagram mutatja be kerekített százalékos adatokkal:

2. Ügyforgalmi adatok a többi ítélőtábla viszonyrendszerében

A Győri Ítélőtábla, illetve a másik négy ítélőtábla ügyforgalmi adatait ábrázolja az alábbi kördiagram, ahol is némileg önkényesen, de jelentőségét illetően indokolható módon a pályamű ezen részében a peres ügyeket vizualizálom.

Az első a peres ügyérkezés, melyre a bíróságnak lényegében nincs ráhatása, de mégis pozicionálja a többi ítélőtáblához képest:

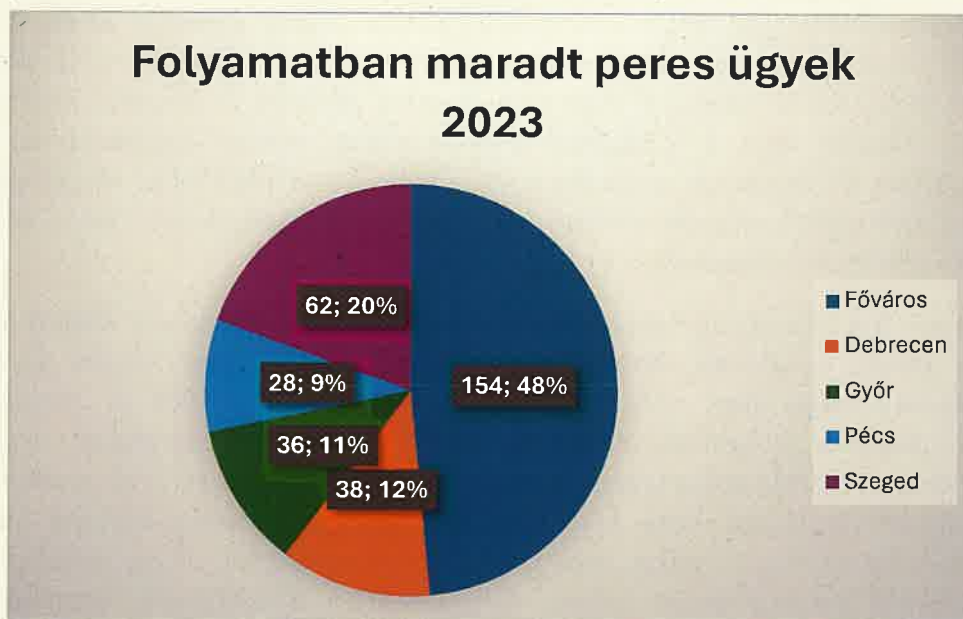
Mint általában is a központi régió, úgy jelen esetben a Fővárosi Ítélőtáblát is indokolt külön kezelni az összevetésben helyzete, mérete stb. alapján. A másik négy ítélőtábla lényegében együtt mozog a peres érkezést illetően, a Debreceni Ítélőtábla némileg nagyobb az érkezés, míg a Pécsi Ítélőtáblán pedig nagyobb mértékben alacsonyabb az érkezés.

Amire már a bíróságoknak valódi befolyásuk van, az a peres befejezés, melyet az alábbi diagram ábrázol:

Látható, hogy a Győri Ítéltábla a méreteiben, így a létszámot illetően nagyobb ítélőtábláktól nem marad el a befejezések terén.

Ami pedig e két, a bíróságtól független, illetve a teljes mértékben a bíróságtól függő mutató szintézisét kiadja, az a folyamatban lévő peres ügyek száma, vagyis egy adott, kitüntetett időpontban kimutatható eredményességi adat:

Ez egy kiváló teljesítményt mutató eredmény, melynek megőrzését nem is lehet egyszerűen minimumfeladatnak tekinteni, sokkal inkább tekinthető a javítása maximális célnak.

III. A kollégium működésével kapcsolatos hosszú távú terve, és azok megvalósításának ütemezése

1.

A bíróságok szervezetről és igazgatásáról szóló 2011. vi CLXI. törvény (Bszi.) 27/A.§-ának 2020. április 1-jétől hatályos szövege megtiltja, hogy arra fel nem jogosított bírósági vezető, vagy bírósági testület jogértelmezési célú állásfoglalást tegyen közzé. Ez a kollégium és a kollégiumvezető tevékenységének határozott keretet ad. Számomra ez a mozgástér nem jelent problémát, ugyanis az eddigi 11 éves kollégiumvezetői pályafutásom alatt a Veszprémi Törvényszék Büntető Kollégiuma egy esetben sem hozott jogértelmezést tartalmazó döntést, állásfoglalást, mint ahogyan személyemben, illetve funkciómban magam is tartózkodtam ettől, méghozzá a Bszi. módosításban később megfogalmazott elvi alapokon állva.

a. Ehhez képest a jövőben is, miként eddig is a támogató típusú vezetői feladatot tekintem irányadónak, ami számomra azt jelenti, hogy az egyedi ügyekben ítélező tevékenységet ellátó bírótársaimat olyan helyzetbe hozzam, hogy a döntéshez szükséges jogszabályokat, a jogértelmezés alapjául szolgáló alkotmánybírósági, kúriai, EJEK döntéseket, jogtudományi érveket naprakészen megismerhessék.

b. Eddigi gyakorlatomnak megfelelően a jogszabályi, jogértelmezési környezet változásáról szóló figyelemfelhívásokat ellátom egy semmiképpen nem kötelező erejű széljegyzettel (glossza), amely a bíró jogértelmezéséhez pusztán adalékként kapcsolódik.

c. Nyilvánvaló, hogy a vitás jogértelmezési kérdéseket a kollégium megvitathatja a Bszi-ben írt korlátok között, a szakmai vita mindig hasznos és előremutató, kötelező erejű hatás nélkül.

d. A korlátozott precedensrendszer alapját a Bírósági Határozatok Gyűjteményében megjelent, elvi jelentőségű álláspontot megfogalmazó kúriai döntések adják. A BHGY mindennapi használata alapján kijelenthetem, hogy a keresést lehetővé tevő informatikai megoldásra leginkább a nehézkes jelző illik. Ezért a jövőben is folytatni kívánom azt a rendszerező munkát, amit a Veszprémi Törvényszéken néhány bírótársammal alakított munkacsoportban megkezdtünk, miszerint a Kúria valamennyi BHGY-ban megjelent döntését áttanulmányozva valódi, releváns címszavas gyűjteményben tesszük lehetővé a stare decisis hatással járó döntések felkutatását.

e. Vannak ügytípusok, ügycsoportok, melyek a jogorvoslati rendszer alapján egyáltalán nem, vagy ritkán, esetlegesen hosszú idő elteltével jelennek meg Kúrián, így a Kúria jogegységesítő szerepe nem, vagy kevésbé mutatkozik meg. Ezekben az esetekben sem hagyhatjuk magukra a bírókat, ebben a körben is szükség mutatkozik a támogató közreműködésre. Jó példa erre a Győri Ítéltáblán immár hagyománnyá vált nyomozási bírói, illetve büntetés-végrehajtási bírói konzultációk a tábla illetékességi területe alá tartozó törvényszékek bevonásával. Tudom, mert személyes tapasztalatból, illetve másoktól érkezett visszajelzésekből visszaigazolást kapott, hogy ezek a konzultációk hasznosak, ezért kinevezésem esetén azokat tovább folytatnám.

f. A Győri Ítéltábla büntető ügyszakát nagy tudású, kiváló hozzáállású bírák alkotják, ami biztos alapot szolgáltat a magas színvonalú, egyben időszerű ítélezéshez, miként azt a statisztikai adatok igazolják is. Emellett azonban bizonyos vagyok abban, hogy a tábla

illetékességi területéhez tartozó bírák is egy olyan tudásbázissal rendelkeznek, mely szellemi kincsnek minősül, ezért a jövőben mindenképpen számítok a törvényszékek bíráinak tudására, a tudásmegosztásban közreműködni hajlandó és képes bírótársaimra, legfőképp pedig a törvényszéki kollégiumvezetőkre, úgyszintén mint a tábla kollégiumának tagjaira. Dr. Péntek László kollégiumvezető úr által kialakított gyakorlatot folytatni kívánom, miszerint aktuális kérdésekben operatív regionális kollégiumvezetői megbeszéléseket hívott össze.

2.

Charles Darwinnak tulajdonítják azt a mondást, miszerint „nem a legerősebb fajok maradnak életben, hanem azok, amelyek a leginkább képesek alkalmazkodni.”

Tizenegy éves kollégiumvezetői pályafutásom alatt bőven volt lehetőségem próbára tenni magam a változásokat illetően: új Btk., új Be., új büntetésvégrehajtási rendszer, jogszabálmódosítások sokasága, a korlátozott precedensrendszer bevezetése, alkotmánymódosítások (köztük a teleologikus jogértelmezés változása), migráció és az abból eredő embercsempészes ügyek tömege, pandémia, provizórikus jogrendek, a bírói szervezet változása. A változásmenedzselés volt ennek az időszaknak az egyik meghatározó feladata, úgy érzem otthon voltam ebben, jelenlegi posztomon sikerült helyt állnom. Bizonyos vagyok abban, hogy az így megszerzett tudásra a jövőben is nagy szükség lesz. A változást úgy lehet a legjobban kezelni, ha az ember elébe megy azoknak és felkészül a feladatokra. Vagy ahogyan azt egy balkáni mondás tartja: „Jobb nem viszketni, mint bármennyit vakarózni”. Ehhez szükség van a változások prognosztizálására, már ha az lehetséges. Mindez most már legfőképp a Győri Ítéltábla, de nem mellékesen az illetékességi területe alá tartozó törvényszékek büntető ítélkezésére a következőket jelentheti a megemelt vádak struktúrájának a tükrében:

a. A nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények, illetve a gyermekek érdekét sértő és a család elleni bűncselekmények számának növekedését tendenciaként fogadva el indokolt a téma kollégiumi, illetve regionális szinten történő elemzése. A Győri Ítéltábla munkatervében 2024 őszére van előjegyzésbe véve e téma megtárgyalása, melynek megtartását magam is fontosnak tartok.

b. A közlekedés rendjének tervezett újra szabályozása, az arra való felkészülés nyilvánvaló feladatot állít a bírák és a szabálysértési ügyeket ellátó titkárok elé. Ennek regionális szinten való megvalósítása rövid távú tennivaló lesz.

c. Gazdasági típusú bűncselekmények

Örök téma, s mivel az elkövetési módozatokat a bűnözői körök folyamatosan fejlesztik, ezért ezek nyomon követése, értékelése, megismerése, felkészülés az elbírálásra folyamatos feladatot ad a kollégiumnak.

d. Információs rendszer felhasználásával elkövetett csalások, egyáltalán a kibertérben elkövetett bűncselekmények

Miközben javában zajlik a 3. ipari forradalom, már elkezdődött a 4. ipari forradalom is, a digitális forradalom, melyek pozitív hatásai mellett látjuk az árnyoldalait is, a bűnözés egy részének súlypontja áthelyeződik a virtuális térbe, a kibertérbe, a mesterséges intelligencia ugyanúgy képes szolgálni a bűnözői érdekeket is. Hogy ez nem egy, a jövő homályába burkolódzó, egyfajta elképzelt, s talán soha meg nem valósuló képzelgés, az is mutatja, hogy a csalásos bűncselekmények arányában immár nagyobb részt képviselnek az információs

rendszer felhasználásával elkövetett csálások (Btk. 375.§), méghozzá óriási értékekre elkövetve. Ezen bűncselekmények jelentős része még felderítési szakban van, hamarosan azonban nagy számban érkeznek a bíróságokra, ezért indokolt előre felkészülni. Ezt mi a Veszprémi Törvényszéken elkezdjük, kinevezésem esetén az ítélőtáblán folytatnám, továbbá javaslatot tettem a képzési tervben is ezirányú oktatásra.

e. Mesterséges intelligencia

Ez előző pontokban írt feladatok elvégzése elképzelhetetlen immár a mesterséges intelligencia megértése nélkül. Feltett szándékom, hogy a szükséges mértékben megismerjék a kollégák a jelen és a jövő ezen megkerülhetetlen elemét, méghozzá két okból is. Az elsőt már fentebb kifejtettem, vagyis, hogy a bűnözők mindig előrébb járnak a bűnüldözéshez, illetve az igazságszolgáltatáshoz képest, azonban törekedni kell arra, hogy ez a lépéselőny a lehető legkisebb legyen, a leszakadást el kell kerülni, ennek eszköze az ismeretek bővítése.

A másik ok pedig szintén a leszakadás elkerülésével kapcsolatos, azonban most már a mesterséges intelligencia bírósági alkalmazásáról beszélek, ami előbb-utóbb (személyesen azt remélem, hogy előbb, még aktív pályafutásom alatt) elodázhatatlanul bekövetkezik. A mesterséges intelligencia a napainkban tény, valóság, a közeljövőben még inkább. Amit nem tudsz megakadályozni (főleg, ha nem is akarod), annak állj az élére! Ez lényegében hosszú távú és folyamatos teendő.

f. A technológia fejlődés, az infokommunikáció elkötelezett híve vagyok, ezért a Veszprémi Törvényszéken kiemelt figyelmet fordítottunk olyan újítások bevezetésére és az abból adódó lehetőségek kimaxolására, mint például a ViaVideó rendszer, az egyszerűsített elektronikus kézbesítés, fordítóprogramok használata. Ezek egyfelől ügyfélbarát megoldások, másrészt pedig teljes kihasználás esetén a teljes bírósági rendszerben éves szinten százmilliós nagyságrendű megtakarítást eredményezhetnek. Ennek propagálását elsősorban az ítélőtábla illetékességi területén lévő törvényszékeken kívánom ellátni. Ez nem csak személyes elkötelezettségemből fakad, de alaptörvényszintű felhatalmazás, sőt feladatmeghatározás is egyben: „Az állam – a működésének hatékonysága, a közszolgáltatások színvonalának emelése, a közügyek jobb átláthatósága és az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében – törekszik az új műszaki megoldásoknak és a tudomány eredményeinek az alkalmazására.” (Alaptörvény XXVI. cikk)

3.

a. Tanácselnöki feljegyzések rendszere

Az OBH elnökének döntése következtében már nem kötelező a másod- és harmadfokú felülbírálatot végző tanácsok elnökeinek minden ügyben tanácselnöki feljegyzést készíteniük. A büntető ügyszakban az ítélőtáblán az a gyakorlat alakult ki az ítélőtábla elnökének döntése alapján, hogy az ítélőtábla tanácselnökei a törvényszéki bírák részére az év elején a törvényszéki kollégiumvezetők jelenlétében külön szakmai megbeszélést tartanak az előző évben felülbírált ügyeikből, kiemelve a jó gyakorlatot, és rámutatva, hogy hol látnak a fejlődésre lehetőséget. Ezt teljes fogadókészséget találok a törvényszékek részéről is, igény van rá, ennek fenntartásával teljes mértékben azonosulok.

b. Bíróvizsgálatok

Bíróvizsgálatokkal kapcsolatban az ítélőtábla kollégiumvezetőjének feladatai vannak a törvényszéki és járásbíróági bírák esetében is (észrevételezési, jogorvoslati jog). Dr. Péntek László kollégiumvezető úr kifejezetten intenzív tevékenységet folytatott ezen a területen, melyet a törvényszéki, járásbíróági bírók visszajelzése megerősített. A bíróértékelésekben való aktív részvétel legfontosabb hozadéka számomra az, hogy legalább régiós szinten nagyobb az esély az egységes értékelési szempontok érvényesülésének, egyfajta kiegyensúlyozó szerepe van, amit érdemes fenntartani.

IV. Szakmai kapcsolatrendszer

1. Mivel az ítélőtábla kollégiumvezetője tagja a Kúria kollégiumának is, ezért mulhatatlanul szükséges szót ejteni arról, hogy kinevezésem esetén két irányú feladatokat látok magam előtt. Egyfelől a Kúria jogegységesítő funkciójából eredően a kúriai jogértelmezés közvetítése az ítélőtáblai, illetve a törvényszéki, járásbíróági bírák felé. Másfelől a Kúria jogértelmezését igénylő kérdések, problémák becsatornázása és továbbítása a Bszi-ben foglalt eljárásrend mentén.

2. Az ítélőtáblák közötti kommunikáció és szakmai-igazgatási konzultáció, mint általában az érdemi eszmecsere, mindig előre vivő. Szerencsére a többi ítélőtáblai kollégiumvezetőt régóta ismerem, személyüket, munkásságukat tiszteltem, így reményeim szerint a velük való kapcsolattartás gyümölcsöző lehet.

3. A kollégiumvezető nem csak szakmai, de igazgatási feladatokat is végez, ehhez képest az OBH-val való intézményes és azon túli együttműködés a mindennapi kollégiumvezető munka része. Ebben nagy segítségemre van, hogy ez a fajta tevékenység már 11 éve része a mindennapjaimnak, az OBH-val való eddigi kapcsolatomban zökkenőmentes, egyúttal hasznos volt, ennek fenntartása célom lesz megbízatásom esetén.

4. Az ítélőtábla illetékessége alá tartozó törvényszékekkel, járásbíróóságokkal való terveimet a pályamű III.1.f. pont alatt vázoltam.

V. Összegzés

Kinevezésem esetén tehát a proaktív, támogató típusú szakmai és igazgatási tevékenységet tudok ígérni, melyhez tisztelettel kérem egyfelől a Győri Ítélőtábla Büntető Kollégiumának, a Győri Ítélőtábla összbírói értekezletének támogatását, végső soron pedig, mert az OBH elnökének és a Győri Ítélőtábla elnökének stratégia céljaival azonos módon kíséreltem meg programot adni, az Országos Bíróvási Hivatal elnökétől pályázatom elfogadását.

Veszprém, 2024. február 27.

dr. Varga Gábor

